

הלכות קריאת שמע סימן פג פר

אם משתינין (ג) בהם לפעמים, אסור להרהר בהם בדברי-תורה, כל-שכן לקרות קריאת שמע (הגהות מיימוני):
ה *בני-אדם שיש להם ספקל (ד) נקוב ונפנין עליו, מותר לקרות (יג) קריאת שמע כנגדו, ביון שאין
הצוה על הנקב ונגם *אין הגרף תחת הנקב, ועוד, שהנקב תמיד מקשה בדה: * (וכל מי שקורא במקום
שאינ קורין (יד) חוזר וקורא) (מיימוני פרק ג):

פר אה ממר לקרות במרחץ, ובו סעיף אחר:

א *מרחץ חדש (א) שלא נחצו בו (ב) מותר לקרות בו, (ג) *ובלשון, בבית החיצון ששל העומדין שם

א שפת ה' תביאו
הרי"ף והרא"ש בסוף
פרק מי שמתו

באר היטב

(ג) בהם, נראה דמי"א אין לזה דין בה"כ לענין התקנה מנגדו קדלעיל, דהא במ"י
נזלים אין אסור מן התורה אלא כנגד הקלות לבר, ט"ז: (ז) נקוב, ז"ל ב"י: קמב
המרחץ ס"פ מי שמתו אסור ורס"ט, עומד אדם כנגד בה"כ ברוח ד"א וקורא, נשאלתי על בני-אדם שיש להם ספקל נקוב בחדרם ונפנין עליו אם מותר לקרות ק"ש, והתירו
להם להבא ראה מקנא, זכיון שאין צוה על הנקב וגם אין הגרף תחת הנקב, ועוד שהנקב תמיד מקשה בדה, עכ"ל המרחץ, וקמב הב"י: נראה שמכריז דספקל נקוב זה דין
בה"כ יש לו ולפ"ו צריך להרחיק ממנו ד"א עכ"ל הב"י, וקמב הט"ז מ"ש הב"י ד"א והו לאתרוי אבל לפניו לא מויעל וצריך להרחיק מלא עיניו, וכך העלה המ"א דספקל
נקוב דין בה"כ ישן שאין בו צוה ליש לו וצריך להרחיק מלפניו מלא עיניו, וע"כ יש לזהר באותן בתים שיש בהם כסאות קטנים נקובים לצורך הילדים שבבית, שיהיו
מקשים בשעת ק"ש וד"ת אעפ"י שאין בהם צוה, או שיוציאם מהחדר ומהפסל שם, ט"ז, ובבאר היטב אשר לפני קמב בזה"ל ונ"ל להקל מטה שפסב בס"ד ודו"ק עכ"ל,
וקמבם שרוצה לרמות דין זה לרין בה"כ שהוא חסידה כסע"ף ר ע"ש, ולא אוכל להקין, וידעתי רחוק זה מזה כרחק מרחק מעצב וק"ל, צוה ב"מס לא נחבטל א"יכ
ב"מס וצ"מ, תקנת הרי"ף ע"ל ס"ו ע"י ס"ת, והמ"א הביאו שם בס"י ט, ובבאר היטב אשר לפני קמב זאת בשם מצאתי, ונעלם ממנו אז דברי המ"א בס"י עו ע"ש:
(ב) ובלשון, אעפ"י שעבשו אין שם אדם, ש"ס וב"י, וע"ל סימן מה סעיף-קטן ג שכתבתי שם בשם המ"א דבמקוה מותר לשאין שם אדם ע"ש.

שערי תשובה

(ב) ובלשון, עבתי"ט, ועין בשו"ת בית-התורה סימן י' ועין במת"כ בשם מור
המרחץ ס"פ מי שמתו אסור ורס"ט, עומד אדם כנגד בה"כ ברוח ד"א וקורא, נשאלתי על בני-אדם שיש להם ספקל נקוב בחדרם ונפנין עליו אם מותר לקרות ק"ש, והתירו
להם להבא ראה מקנא, זכיון שאין צוה על הנקב וגם אין הגרף תחת הנקב, ועוד שהנקב תמיד מקשה בדה, עכ"ל המרחץ, וקמב הב"י: נראה שמכריז דספקל נקוב זה דין
בה"כ יש לו ולפ"ו צריך להרחיק ממנו ד"א עכ"ל הב"י, וקמב הט"ז מ"ש הב"י ד"א והו לאתרוי אבל לפניו לא מויעל וצריך להרחיק מלא עיניו, וכך העלה המ"א דספקל
נקוב דין בה"כ ישן שאין בו צוה ליש לו וצריך להרחיק מלפניו מלא עיניו, וע"כ יש לזהר באותן בתים שיש בהם כסאות קטנים נקובים לצורך הילדים שבבית, שיהיו
מקשים בשעת ק"ש וד"ת אעפ"י שאין בהם צוה, או שיוציאם מהחדר ומהפסל שם, ט"ז, ובבאר היטב אשר לפני קמב בזה"ל ונ"ל להקל מטה שפסב בס"ד ודו"ק עכ"ל,
וקמבם שרוצה לרמות דין זה לרין בה"כ שהוא חסידה כסע"ף ר ע"ש, ולא אוכל להקין, וידעתי רחוק זה מזה כרחק מרחק מעצב וק"ל, צוה ב"מס לא נחבטל א"יכ
ב"מס וצ"מ, תקנת הרי"ף ע"ל ס"ו ע"י ס"ת, והמ"א הביאו שם בס"י ט, ובבאר היטב אשר לפני קמב זאת בשם מצאתי, ונעלם ממנו אז דברי המ"א בס"י עו ע"ש:
(ב) ובלשון, אעפ"י שעבשו אין שם אדם, ש"ס וב"י, וע"ל סימן מה סעיף-קטן ג שכתבתי שם בשם המ"א דבמקוה מותר לשאין שם אדם ע"ש.

באר הגולה

בתוך ד' אמות, מן מוכח מהמקום אברתה וכן קמב הגר"ו ומנחת-שמואל ושאר
אחרונים: * בני-אדם שיש להם וכו', עין במשנה ברורה מה שכתבתי לענין
כסא קטן הנקוב, ואם הקטן נעשה כשבילו הכסא הזה (שקורין שטוינעלעק) לא
הגיע צדו לשער שזואתו יהיה אסורה מן הדיו, ושאר קטנים לא עמדו בו,
לכאורה יש להקל בו שלא להצטרף להרחיק ממנו אם אין ריח רע מגיע ממנו.
ובלא הכי יש לענין בדין הכסא הזה של קטנים, דהלא עקר מלאכתו נעשה
לצמירת התבואה, רק שבדרך אגב עושה גם"כ צרכי שם, ואס"כ לכאורה הו"מ
זה לרינו של דרך-הימים שהבאתי במשנה ברורה, דיש להקל בו אם הוא נקי
מצואה ואינו מגיע ממנו ריח רע. ועבור ה"ייתי לומר דבנת הש"י מה שכתב "כפסא
קטן הנקוב" אינו על מה שאנו קורין "שטוינעלעק", אלא מש"ע על כסא נעשה
כמו ספקל נקוב וכ"י ש"עשה בו הקטן צרכי, אבל מדברי שלחן-שלמה לא משמע
כן, וצריך עיון, ובלאו הכי נכון להחמיר ולהכסות ה"שטוינעלעק" בעת דברי-תורה,
שאינו מצוי שיהיה נקי לכסור בדין מצואה, ולפעמים יש עליו צוה ויבשה: * אין
הגרף תחת הנקב, ואם הגרף תחת הנקב, וכל-שכן כשהצוה מנה על הגרף
תחת הנקב, וכל-שכן צלמא דינו כבית-הכסא ואסור לפניו כמלא עיניו וצריך ד'
אמות ממקום שפלה הריח רע, אף יש לענין, דאולי על-ד"ר"ה כל החדר דינו כבית-
הכסא²⁷, ואסור אף מלאכתו בכל החדר אף אם הוא גדול, וכן משמע בח"י-אדם
כלל ג דין י, לפי מה שמפטר דברי המרחץ, וכן כתב האליה רבה, ואף דאפשר
לומר דלפי מסקנת האליה רבה שם המפטר בהפרישה, הו אין אנו צריכין לכאור
זה דברי המרחץ, מכל מקום אפשר דלא חזו מזה הדיו, וכן משמע לכאורה
מהמקום אברתה סעיף-קטן א, דאפלו בחדש אסור כל השטח שבחוף המחצות וכל-
שכן בלשן, ומהבית יוסף והפרישה שהביא ה"מ"א אדם אין ראה להמעיין בפרישה,
ומה שהביא מדברי הש"י, עין בלבוש-ש"ך, דאפשר דאם החדר שהוא מיוחד גם
לשאר דברים, לכלי עלמא אין דין כל החדר כבית-הכסא, דומיא דמה שהקל הפנ"ג
אברתה בסימן פו סעיף קטן א לענין גרף, וכל דבריו הוא לאסור ד' אמות ממקום
החדר הריח, ובחוף שעור זה לכלי עלמא דינו כבית-הכסא מן התורה, ורע
הפעשה שראיתי בבית גלי הדעת, שהיה לו חדר מיוחד לפנות שם, והגוף תחת
הספקל, והריח רע היה מגיע בכל החדר, ובאותו החדר היו קבועים הספרים שלו;
וקריתי עליו המקרא הזה: "כי דבר ה' בעה"ב²⁸, וישקלה למטרפסה, שהיה לו בן יוצא
להרבות רעה, רחמנא אלן, ונתחלל גם גופו על התריות בשביל זה, וכמאמר
המקא באבות: כל המטלל את התורה, גופו מחלל על התריות: * וכל מי ששאר
וב' חוזר וקורא, עין בחושי"ר ע"י עקיבא אינר שכתב, ולענין מירגלים, ב"ן
שהוא מדרבנן, בריב"ב אינו חוזר, ובספר שלחן-שלמה ודבר"ה הגר"ו לא משמע
כן²⁹, ומדברי מהמקום אברתה ליעל בסוף סימן עו גם"כ אין כל-כך ראה, ובנתנו על
מה שכתב בשלחן-ערוך במצאון במקום שהיה ראוי להסתפק, אכל לא בשיבוע
מתחלה³⁰, וקצר בלשונו בדרב"ו, ועין מה שכתבתי לקמן בסימן קמב בבאר הגולה:
* ובלשון, בבית החיצון וכו', י' ודב"ס היה שאסור לחלוף בבית החיצון
הנה יוצא לבית החיצון לגמר לשם הליכה ורש"י, ומה שכתב במשנה ברורה:

משנה ברורה

לגמא שמשתינים שם, וכתב הש"י, דמכל מקום למחצות בית-הכסא
הזה אין להם דין מחצות בית-הכסא להרחיק מהו מנגדו, וכנ"ל
בסעיף-קטן ה, דהא במירגלים אין אסור מן התורה אלא כנגד הקלות
לכד, ואסור שנפל על הארץ אסורו רק מדרבנן, ואין מחצות אלו
נקראים בשביל זה מחצות בית-הכסא, ונראה דאותן המקומות שנוהגין
לעשות מקום מיוחד להשתנה לכל, ונדוע שאותן המקומות מסריחין
מאד, גם על מחצותיהן יש שם בית-הכסא לכל דיניו, דומיא דעביט
של מירגלים שכתב (בסימן פ"ז) בהרבה פוסקים דאסורו מן
התורה; ואף-על-יב דמירגלים עצמן אינן אלא מדרבנן, מכל מקום
ב"ן שהוא מיוחד לזה הוא מסריח ביותר וחסרי טפי, והכי נמי דבנתה,
ועין בסימן עט בפרי"מגרים ודעוהו מירגלים המסריח אסורו מן
התורה²⁵: **ה** (יג) קריאת שמע כנגדו, (יח) סבירא לה דאין לו דין
בית-הכסא ישן, דקומא לן דאסור לפניו במלא עיניו אפלו פנו ממנו
הצוה, אלא רק דין בית שהזמינו לבית-הכסא המבאר בסעיף ב, ב"ן
שאין עליו צוה מעולם, והגרף אין עומד תחתיו כי אם בעת הצרף.
אכל (יט) הרבה אחרונים חולקין עליו וסבירא להו דיש לו דין בית
הכסא ישן, ב"ן שנפנין עליו, ועל-יבן צריך לזהר כשרוצה לקרות
קריאת שמע ולהתפלל או לדבר איהו דברי קדושה, שיוציא הכסא
מהבית, או שיעמידוהו מלאכתו ד' אמות, או שישכסא כל הכסא כנגד
או בדבר אחר, ואפלו הוא נקי ואין בו ריח רע ואין הגרף עומד תחתיו
ומכסה למעלה הנקב בדה, וכן (כ) לזהר באותן בתים שיש בהם כסאות
כסאות קטנים נקובים לצורך הילדים שבבית, שיהיו מקשים כנגד
בשעת קריאת שמע ודברי-תורה אף-על-פי שאין בהם צוה, או
שיוציאם מהחדר שמדבר שם דברי קדושה, ובפרט כי הקטן רגיל
ללכלך הכסא בעת שהוא נקנה, ולכלי עלמא יש עליו שם בית-הכסא
אף בעת שהוא נקי²⁶, כתב בדרך-הימים לענין ספקל נקוב, דאם הספקל
מיוחד מסיר הכפ ששעליו ונפנין על הכלי הנצב שם, שיש להמיר
לקרות ולהתפלל בעת שהוא מכסה בכר אף אם אין מכסה בדבר אחר
כלל, דאין עליו שם בית-הכסא, עין שם טעמו, ועין בבאר הגולה מה
שכתבנו עוד בזה: (יד) חוזר וקורא, עין בבאר הגולה:

שער הציון

(יח) בן פרש הפרישה והאליה רבה והמשבצות-נתב והטאמר-מרחץ את דעת המחבר: (ט) הש"י והסגן אברתה, וכן כתב האליה רבה דיש להחמיר למעשה,
(וכן כתבו הגר"ו וסדרך-הימים והמ"א אדם: (כ) ט"ז וש"א:

הלכות קריאת שמע סימן פד

ביאורים ומוספים

סימן פד

אם מתר לקרות במרחץ

[משנ"ב ס"ק ג]

דין מרחץ עליו⁽¹⁾, ויש מקלים בזה⁽²⁾ וכו', וכל זה לענין בית אמצעי⁽³⁾ וכו', מפל מקום גם אז כל דיני מרחץ עליו, ולא נצטרך צדו שמו ממנו⁽⁴⁾.

1) ולענין כתיבה האם היא כדיבור והיה אסור לכתוב במקום שאסור לדבר, ראה בפמ"ג (סי' מז משב"ז ס"ק ב) שהסתפק אם מותר לכתוב דברי תורה בחדר האמצעי של המרחץ או במקום שאינו נקי לגמרי שאסור לדבר שם דברי תורה. ובספר נחלת אליהו (לגריא דושניצר, סי' כא-כב) כתב שלענין הכותב ספירת העומר הסתפק בזה בשו"ת רעק"א (מהדו"ק סי' ל) אם כתיבה נחשבת כדיבור ונחשב ספירת העומר [והשערי תשובה סי' תפט ס"ק א כתב שיש להסתפק קצת, אך נראה שיחזור ויספור בברכה], אלא שהוסיף הרעק"א שאף אם כתיבה כדיבור, מי"מ אם מכוון שלא תחשב כדיבור אינה נחשבת כדיבור. וכן כתב הגרי"י קניבסקי (קהלות יעקב ברכות סוף סי' יב) בביאור דברי הרעק"א. מאידך, הא"א (בוטשאטש מהדו"ת סי' עה ס"א) כתב שכתיבה היא כדיבור, ואין לכתוב דברי תורה כנגד ערוה, וכן כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' סא) שיש להחמיר שלא לכתוב דברי תורה כנגד ערוה.

ולענין לכתוב במקום שאסור להפסיק בדיבור, כתב בשו"ת שלמת חיים (סי' מז) שאסור, משום שמעשה חמור אף יותר מדיבור. ובשו"ת אור לי (לשדי חמד, סי' ט) כתב שאפילו אם כתיבה אינה כדיבור, אסור לכתוב דברי תורה במקום שאסור לדבר, שיש לחוש שיוציא דיבור מפיו. מאידך, האדרי"ת (עובר אורח אות קעג) וכן הגרי"ח קניבסקי (דעת נוטה עמ' יז, ואשי ישראל פי"ט הע' א) כתבו שגם במקום שאסור להפסיק באמצע התפילה בדיבור, מי"מ כתיבה מותרת. ובשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' כז) כתב שהרצפה להפסיק בברכות קריאת שמע בדיבור כדי לקרוא לאנשים להשלים מנין, מותר לעשות כן, אך אם יכול לעשות כן בכתיבה לא יפסיק בדיבור.

אכן, לענין ברכות התורה על כתיבת דברי תורה, שכתב השו"ע לעיל (סי' מז ס"ג) שיש לברך על כך, הביא המשנ"ב שם (ס"ק ד) שני טעמים, ולא כתב את הטעם שיש לברך משום שכתיבה כדיבור [ואף לטעם שכתב המשנ"ב בשם הלבוש שכתובה כיון שעושה מעשה חמור דינה מהרהור, ביאר השדי חמד (שם) שאין הכוונה שכתובה כדיבור]. וראה מה שכתבנו בביה"ל לקמן סי' תפט ס"א ד"ה מונה והולך, לענין ספירת העומר.

2) וכן לגבי הנחת תפילין כשכל האנשים שנמצאים שם לבושים, או שאין שם אדם כלל, כתב לעיל (סי' מה ס"ק ה) שנחלקו בכך אם יש לו דין מרחץ, אכן אם כשנכנס לבית האמצעי כבר היו התפילין בראשו, כתב השו"ע שם (ס"א) שאינו צריך לחלצן.

3) ומכך שיש דעות שלבית האמצעי אין דין מרחץ ומותר לדבר שם דברי תורה, אף שיש בו כותל של בית המרחץ, הוכיח החו"א (א"ח סי' יז ס"ק ה) שלכותל בית המרחץ אין דין של מרחץ ומותר לקרוא כנגדו.

4) ולענין עקירת השם, כתב בביה"ל לעיל (סי' פג ס"א ד"ה ויראה לי) בשם הפנים מאירות, שמקום שרגילים להתפנות בו ומנקים אותו על מנת לעשות שם סוכה, נחשב הדבר כשינוי השם ומועיל גם שיוכלו לברך שם, אף שאחרי סוכות יחזור להיות בית הכסא.

[משנ"ב ס"ק ד]

דיותר טוב שתקברך בפנים⁽⁵⁾ וכו', ונאפלו בפנים צריף עיון⁽⁶⁾, ד"ש לומר תקלא דמרחץ נפיש ובפנים נמי אסור⁽⁷⁾.

5) ולענין וידוי במקוה, כתב בשע"צ לקמן (סי' תרו ס"ק כב) שאין להזכיר שם את השם בגילוי ראש במים זכים, כי ליבו רואה את הערוה, אבל בלא הזכרת השם, יש טהגים להתודות. והוסיף, שיותר טוב שלא להתודות שם.

6) ובזמנינו שהמקוה באותו חדר עם אמבטיה, כתב בספר שיעורי שבט הלוי (סי' ר אות ח) שיש אומרים לברך לפני שנכנסים, שאין זה כבומנם שהמרחץ והמקוה היו בשני מקומות נפרדים, אך מביא שגדולי הדורות הסכימו למנהג לברך במקום המקוה, וכדברי השו"ת תשורת ש"י (תניא סי' צו) שמקוה אינו כמרחץ, ועוד הביא את דברי הפמ"ג, שמרחץ שאינו מזהה מותר לברך בו, ולכן במרחצאות שלנו שאינם מזהמים יותר ממרחץ קר מותר לברך בהם, וכתב שאין לסמוך על זה לברך שם שאר ברכות, וגם לא לברך שם על טבילת כלים, אלא ראשי לסמוך על כך רק לצורך ברכת הטבילה שטובל בעצמו. ולענין מקוואות של זמננו שמחממים אותם מעט על ידי הסקה ואין המים מעלים הכל מחמת רתיחה, דעת הגרי"ש אלישיב (משמרת הטהרה פי"ז הע' 23) שאין אלו המקוואות שעליהם דיברו הפוסקים לאסור בהם דברים שבקדושה. וכן כתב הבית ברוך (ח"א עמ' תלה) שמקוואות שאף פעם אינם רותחים הרבה מותר לברך בתוכם.

7) ומלתחה על שפת הים שרוחצים בה וגם מתלבשים בה, כתב בשו"ת זכר יהוסף (ח"א סי' כג) שאין לה דין מרחץ, שכיון שרוחצים שם בצוננים רק מקצת גופם, אין דינה כבית המרחץ, וכשאין שם אדם ערום מותר לומר שם דברים שבקדושה.

ובתי מרחצאות שיש בהם חדר למנוחה הנקי מויעה זוהמא, ובני אדם היוצאים ממקום הזיעה נכנסים לתוכו ערומים ומיד מתבטלים, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' נד) שמותר לברך שם בשעה שאין שם בני אדם ערומים, כיון שאין בו זוהמא.

[משנ"ב ס"ק ו]

כי "שלוש" הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, שנקמר ו"נקרא לו ה' שלוש"⁽⁸⁾ וכו', שאסור לתן שלוש לקבוצת המטנפות⁽⁹⁾.

8) והטעם שהחמירו בשם זה יותר מבשאר כינויו של הקב"ה כמו חנון ורחום, כתב השפת אמת (שבת י, ב ד"ה בגמ' אסור) שהוא מחמת התקנה שמבוארת בסוף מסכת ברכות (פי"ט מ"ה), שתיקנו לשאול בשלום חבירו בשם, וביאר שם הרמב"ם בפירוש המשניות, שתיקנו לשאול את חבירו בשם שלום במקום להזכיר את שם השם ממש, ולכן אמירת שלום נחשבת כהזכרת שמו יתברך יותר משאר הכנויים.

9) ולברך בברכת 'שלוש' לאדם שראשו מגולה שהדרך היא שמשגיב שלום, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' מ אות כד) שאף שרוב האנשים אין כוונתם לשמו של הקב"ה, מי"מ כיון שהדבר נוגע לכבוד שמים ראוי להחמיר בזה, מלבד באופן שיש לחוש לקפידא, אלא שיכול לשאלו בלשון 'מה נשמע אצלך' וכיוצא בזה, שבכך לא יקפיד. והשדי חמד (כללים מערכת האליף כלל שי"ג) היקל בזה במקום צורך גדול. מאידך, דעת הגר"ש אריעברך (הליכות שלמה תפלה פ"ב דבר הלכה אות כז) שאפשר להקל בזה, כיון שאין מכוונים כלל לשם שמים אלא לנימוס בעלמא.

ולזהכיר כינוי של הקב"ה בלשון לע"ז כשראשו מגולה, כתב המשך במילואים עמוד 22

הלכות קריאת שמע סימן פה

פה באיזה מקומות אסור לקרות קריאת שמע, ובו ב' סעיפים:

א לא ילך אדם במקומות המטונפות (א) ויניח ידו על פיו ויקרא קריאת שמע, ואפלו אם היה קורא וקא צריך להפסיק (ב) כשיגיע למבוי המטונף, וכשיצא משם לאפלו שהיה כדי לגמור את פלה אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק: הגה ויש אומרים שחוזר לראש, (ג) וכן עקר. (וענין לעיל סימן סה):

ב (ד) לאפלו להקרה (ה) בדברי-תורה (ו) [א] (ז) אסור (ח) בבית-הכנסת (ט) ובבית המרחץ, ובמקום הטונפת, והוא המקום שיש בו צואה ומי-נגלים: הגה ואפלו הלכות המרחץ אסור ללמד במרחץ (רו"ח פ"י כ"ה וב"י כ"ט א"ח): ה"דברים של חל מתר לאמרם שם (ג) (ד) בלשון-הקדש. 'וכן הכניינים בגון 'רחום' (ג) (ד) 'נאמן' וכיוצא בהם (יא) מתר לאמרם שם, אבל השמות (יב) שאינם (ד) נמתקין אסור להזכירם שם. * ויאים נדמן לו שם (יג) להפריש מדבר (ה) האסור מפריש, ואפלו בלשון-הקדש (יז) ובעניני (י) קדש:

א נכנסת כ"ד
ב לדעת הר"ף
והט"ם ספר ג
מהלכות קריאת שמע
ג שם מי ד' סעיפים
שם ת' עם בנקרא
ו' ע"ז י' ע"ז י'

שערי תשובה

[א] אסור. עב"ח. וענין במגלה דף כח מניח לא הרהורי כו' ובחזושי הרשב"א שם, והגה דאסור בברכות דף כד דל"ר כשהוא מחלף שרי מדינא. וענין בא"ר ובשאלת יעב"ץ סימן י' וענין לקפן ס"ק ה' וענין בידיה ס"ס רמ"ו שפטר לפניו כה"כ מתוך דבר

באר היטב

(ב) אסור. לכן יחשב שם חשבונות שלא יבוא לידי הרהור, ס"ח מ"א. ובקשבת יחשב בכניינים וציוורים, שלי"ה. ועיל סי' סב ס"ק ג בד"ר להקרה בקרבה על משתו: (ג) בלה"ק. ומדת חסידות להחמיר, ס"ח מ"א: (ג) נאמן. והוא כ"ד אסור ברחום, וכתב הב"ח ויש להחמיר וכ"פ הר"ח. מיהו בלשון לע"ז לכ"ע שרי, ודוקא שלום או רחום ותעני הוא דמתר להזכיר בלשון לע"ז אבל שאר שמות שאינן נמתקין אסור להזכירן אפלו בלשון לע"ז. וכן שאר דברים של לשון אסור לאמרן בלשון חל, עקרת-זקנים ע"ה, ועיל סי' פד ס"ק ב ממש בשם הר"ח: (ד) נמתקים. ל"ד דהא איבא שלום דאסור להזכיר שם כמ"ש סי' פד: (ה) האסור. וה"ה אם אס נכנס בלבו הרהור עברה מתר להקרה שם בדת דתרי להפריש מאסורא, ס"ח מ"א. וכתב ב"י מי שפלטמו שגור בפ"י בבית-הכנסת או בבית-המרחץ והתיר לאנסו מפר, ופי' הפרישות: כיון דאנסו הוא בהרהור יכול אפלו לכשא בשפתיו וכן משמע בזכתיים דף קב ע"ב: (ו) קדש. כשהוא דאמר לה ר"מ אין סכין בשפתו, והנה די שיאמר לו אל פס"ף או

באר הלכה

* ויאים נדמן וכו' מדבר אסור. ענין במשנה ברוח סעיף-קטן יד מה שכתבנו "יש מחמירין", הוא מתיי"אדם ונשמת-אדם, ענין שם. ומקורו נדפס הרושי הר"ן על שפת, איבא שם בקראי דלא כונה, וראייתו שם בנשמת-אדם יש לדחות ואין כאן טקום להאריך, וכן כתב הגר"ז בסגנון-אחרים:

משנה ברוחה

שייחה שם החרדים בבית אחד תוף בית-המרחץ, הא לברך חוץ למרחץ קלל אסור; ופשיטא דלברך ולא לשנות קלל רק במרחץ, בנדאי אסור להפסיק בין ברכה לשתייה. וענין לעיל סוף סימן סב במשנה ברוחה ובאור הלכה"ט. מנחה (י"ח) במרחץ, בבית הפנימי ובקאמצי פטור, והוא הדין

מרחץ שיש לפניה חצר ובחצר עומדים שם מקצתן ערמים, פטור גמ"כ. ודירת הפלן תכתב כמנחה, דהוא חדר גמור, אך מפני שמצוי שם בני-אדם ערמים צריך לכסות המנחה: (ט) "מלך-היוז" שצוין מפניו לפעמים מרחץ פעם אחת או שתיים בשנה, או "לייט-ערה-היוז"י, כתב במנחה, ויש אומרים דיש לכסות המנחה, וכן מתר להתפלל בתוכו. בית שעומדן בו אקבטאות לרחיצה, משמע (כ) מהאחרונים דנינו בבית הפנימי"י, דנפיש שם הכלא והמא: **א** (א) ויניח ידו וכו'. כלומר, (ב) שקורא בלפך בלחש עד שאינו נכר כלל שמרחש בשפתיו, גמ"כ אסור: (ב) כשיגיע. רוצה לומר, (ג) בתוך ד' אמות; ויאים הוא לפניו, אסור כמלא עיניו: (ג) וכן עקר. ענין בסימן סה במשנה ברוחה שבארנו שם כל פסטי הדין:

ב (ד) לאפלו להקרה. ואפלו (ג) בזמן שאין שם אדם: (ה) בדברי-תורה. וכן (ד) אסור לענין בבית-הכנסת במשקלי השמות והפעלים של לשון-הקדש, שאין דרך להגיע לידעה רק על-פי הכתובים, ויבוא להקרה במקרא"ט. ופשוט דמתר אדם להתבונן בבית-הכנסת בגלל שפלותו, ושבסופו יחזרו פלו להיות עפר רפה ותולעה, ואין נאה לו הגאונה: (ו) אסור. ויחשב שם (ה) חשבונות ביתו והוצאותיו, כדי שלא יבוא לידי הרהור, ובקשבת (ו) יחשב בכניינים וציוורים יאים: (ז) בבית-הכנסת. ואפלו (ז) בתוך הארבע אמות של הבית-הכנסת מקום שפלה הרי"ט גמ"כ אסור להקרה. וענין לעיל בסימן עט במשנה ברוחה סעיף-קטן ג. כתב בספר תוספות-ירושלים בשם הירושלמי, דבבכסאי אסור להתפלל וכן להזכיר כל דבר שבקדשה; והוא שהתחל העבוד, שיש ריח רע, אבל אם עדין לא התחיל מתר, ופשוט דבזמן שאסור הוא אפלו להאמן עצמו שפגל בהריח רע ואינו מרגיש, כל שבני-אדם אחרים מצטערים מזה הריח רע, ויכליעל בסימן עט סעיף א: (ח) ובבית-המרחץ. פי (ח) נפיש והמא בתוכו ומאוס והו' לה כצואה ובית-הכנסת. וטעם אסור ההרהור בכל אלו המקומות, משום דבעינן 'הנהי מתינין קדוש' וליכא"ט [שבת ק"ג ע"א]. כתב בית-יוסף: מי שפלטמו שגור בפיו והתיר בבית-הכנסת ובבית-המרחץ לאנסו, מתר. (ט) יש אומרים, כיון דאנסו הוא בהרהור יכול אפלו לכשא בשפתו, וכן משמע מזכתיים ק"ב עמוד ב. אבל בספר ברייתו"ס מסיק דהדבור אסור בכל גווי, והראיה מהגמרא יש לדחות, כמו שכתב שם הרב ברכתי הנבחר וצאן-קנשים, ענין שם; ומה שכתב דאם הרהר לאנסו מתר, היינו רוצה לומר, דאם הרהר לא עבר אסורא מאחר שהיה לאנסו, ברם לכתחלה חובת נקרא לדחות ההרהור"י, וכל-שכן דהדבור אסור, וכן כתב בספר ישועות-יעקב דהדבור אסור: (ט) בלשון-הקדש. (י) ומדת חסידות הוא להחמיר: (י) נאמן. הראב"ד אסור ב'רחום', וכתב הב"ח: ויש להחמיר, וכן פסק הפרי חדש; מיהו, בלע"ז לכלי עלמא שרי, הואיל וזה אינו מתד דוקא להקדוש-ברוך-הוא, מה שאין כן (יא) שאר דברי-תורה. וכל-שכן השמות שאינם נמתקין (יב) אסור לאמר שם אפלו בלשון לע"ז"י, כגון גא"ט בלשון אשכנזי או "כוגא" בלשון פולין ורוסיא וכהאי גוונא, שאף ששם זה אין בו קדשה באותיות כתיבתו ומתר למקחו, מכל מקום יש בו משום בזיון בהזכרתו במקום טונפת, (יג) כמו בהזכרת ה"שלוש" שפטר גמ"כ למקחו, ואף-על-פי-כן כיון שהקדוש-ברוך-הוא נקרא בו, אף-על-פי שאינו מיוחד לו, אסור להזכירו כשמתכונן על ענין השלוש"י, וכמו שכתב סימן פד, וכל-שכן בנה, שלכמה דברים דינם כשמות שבלשון-הקדש, כגון (יד) לענין שבועה ולענין (טו) הזכרת שם שמים לבטלה ולענין (טז) קללת חברו בשם: (יא) מתר לאמרם שם. דגם בני-אדם מכונים בהם לפעמים, כמו שנאמר 'חננו ורחום וצדיק'. ודוקא באומר פה, (יז) אבל באומר: רחום רחם עליך, יש לומר דאסור כמו שאילת שלום [פמ"ג]: (יב) שאינם נמתקים. לאו דוקא, (יח) דהא איבא "שלוש" דאסור להזכיר שם, וכנ"ל בסימן פד: (יג) להפריש מדבר אסור. והוא הדין (יט) אם נכנס בלבו הרהור עברה, מתר להקרה שם בדברי-תורה, מפני שזהו כמו להפרישו מאסור, שהתורה מצלת מהרהורים רעים: (יד) ובעניני

תרגום: 1 בית שמעבדין בו את הלמת. 2 בית שמעבדין י"ש וכו'.

(י"ח) פריימגריס: (י"ט) פתח-תשובה יורה-דעה רמ"ו: (כ) תתס"פ סימן י"ח ותשובות בנין-ציון: (כ"א) פרישה: (כ"ב) פשוט: (כ"ג) פריימגריס: (כ"ד) שערי-תשובה: (כ"ה) ספר חסידים: (כ"ו) שלי"ה: (כ"ז) שערי-תשובה, אך לענין לפניה צנתי לענין לעיל בסימן עט סעיף-קטן ג כי שם יש דעות בזה: (כ"ח) מנא-אברהם: (כ"ט) פרישה והובא בפריימגריס: (ל') ספר חסידים: (ל"א) פריימגריס: (ל"ב) אחרונים: (ל"ג) שלח-צרוף של הגר"ז: (ל"ד) ענין ש"ף יורה-דעה רל"ד: (ל"ט) הנהו יש גוה"ל: (מ') חשן-משפט סימן כז, ענין שם: (מ"א) פריימגריס: (מ"ב) מנא-אברהם: (מ"ג) ספר חסידים:

הלכות קריאת שמע סימן פה

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ז]

יציין לעיל בסוף סימן סב במשנה ברורה ובאור הלכה⁽¹⁶⁾ וכו', בית שעומדין בו אמבטאות לרחיצה, משמע מהאחרונים דיינו בבית הפנימי⁽¹⁷⁾.

16) שם (ס"ק ט ובביה"ל ס"ב ד"ה שלא יהא) ביאר, שאין להתיר לשתות בלא ברכה משום שהוא אנוס על הברכה, שאם חכמים היו אומרים שיש מצוה לברך, נכון היה לומר שבאונס פטור, אך באמת הרי אמרו חכמים שיש איסור לשתות בלא ברכה, ולכך אין להתיר לשתות גם למי שאנוס על הברכה. ועוד כתב שם, שהרי יכול לצאת מהמרחץ ולברך ולשתות.

17) ומקור לדין זה כתב בשע"צ (ס"ק כ) שהוא מהחתם סופר (שו"ת אורח סי' יח). וכתב בעל האבי עזרי (מכתבים ומאמרים ח"ו מכתב תרנב) שמבואר בחתם סופר שדיבר בחדר שיש בו מקוה ומחמת כך רבה בו הוזהמא ולכן דינו כמרחץ, אבל באמבטיה של זמנינו שהיא מקום נקי, לכאורה לא גרע מחדר האמצעי שבמרחץ שלגביו הביא המשנ"ב לעיל (ס"ק ג) מחלוקת אם מותר לברך בו. והוסיף, שאף לדעת המחמירים, מי"מ לענף רוח רעה אין להחמיר כיון שעושים שם עוד תשמישים ויכול לטויל ידיו שם ויברך בחוץ. ובשו"ת מנחת יצחק (ח"א סי' ס) כתב שחדר של בית הכסא שעושים בו עוד תשמישים, בשעת הדחק ודאי יש להתיר לטויל בו ידיו, אבל לענין הברכה שם קשה להקל למעשה.

סימן פה

באיזה מקומות אסור לקרות קריאת שמע

[משנ"ב ס"ק א]

עד שאינו נכר קלל שקורחש בשפתיו, גם"פ אסורי⁽¹⁾.

1) והנהיר מלהוכיח דברי קדושה במקומות המטונפים, כתב לעיל (סי' עט ס"ק ה) שעליו הכתוב אומר (דברים לב יז) "ובדבר הזה תאריכו ימים", והוא דבר זה בגמרא בברכות (כד, ב) ובטור בסימן זה.

ואם אינו נזהר בכך, כתבו הגר"א (אמרי נועם שם ד"ה כי) והשו"ע הרב (ס"א) שנענש בכרת, ועליו הכתוב אומר (במדבר טו, לא) "כי דבר ה' בזה וגו' הכרת תכרת". ובביה"ל לעיל (סי' פג ס"ה ד"ה אין) הוסיף, שראה במי שזולל בכך וקבע מקום להתפנות בחדר שבו היו הספרים שלו והיה הריח רע מתפשט בכל החדר, ונענש שבנו יצא לתרבות רעה ובכך התחלל גופו על הבריות.

ואם מזכיר את השם כנגד ערוה, כתב במשנ"ב לעיל (סי' עה ס"ק כט) שעובר על איסור "ולא יראה כן ערות דבר", ואיסור זה נהג רק בדיבור ולא בהרהור.

[משנ"ב ס"ק ג]

עין בסימן סה במשנה ברורה שבארגו שם קל פטרי הדין⁽²⁾.

2) שם כתב (ס"ק ה), שכששהה בברכות קריאת שמע בכדי לגמור מתחילת יצור אור' עד גאל ישראל, חזר לראש הברכה שעמד בה, אך כששהה בכדי לגמור את אותה הברכה, חזר למקום שפסק, ואילו בקריאת שמע, אף כששהה רק בכדי לגמור את קריאת שמע לבדה בלי הברכות, חזר לתחילת קריאת שמע, וכששהה בין הברכות, אינו חוזר כלל אפילו כששהה זמן רב, ואילו בקריאת שמע אם שהה בין פרשה לפרשה בכדי לגמור את כולה, חזר לתחילת קריאת שמע.

[משנ"ב ס"ק ה]

יבוא להרהר במקרא⁽³⁾. ופשוט דמתר אדם להתבונן בבית-הקפסא בגדל שפלותו, ושבסופו יחזר פלו להיות עפר רמה ותולעה, ואין נאה לו הגאנה⁽⁴⁾.

3) ולגבי שמיעת דברי תורה מהקלטה וכדו', כתב בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"א סי' קעג וח"ב סי' קמב) שיש להזהר לעשות כן רק במקום שאינו מטונף, כיון שבשעת השמיעה בא לידי הרהור שאסור במקומות המטונפים.

4) אף על פי שגם הרהור אסור במקומות אלו, כתב הנפש החיים (שער ד פכ"ז בסוגריים) שמותר ללכת במחשבה להתדבק לטהרת איזה מידה נכונה, והיינו שמחשבות בתיקון המידות מותרות.

ולגבי שש המצוות התמידיות, כתב הביה"ל לעיל (סי' א ס"א ד"ה הוא כלל) בשם ספר החינוך שחיובן תמיד ואל יפסקו אפילו רגע אחד כל ימיו, וכל זמן וכל רגע שיחשוב בהן יקיים מצות עשה. אכן להרהר בהן בבית הכסא, כתב הלבושי מרדכי (יו"ד מהדו"ת סי' קעא) שאסור, והחכמת שלמה (כאן ס"ב) כתב שמותר להרהר במציאות השם יתברך במקומות המטונפים. ודעת הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה תשובה מו) שמותר, אם לא יבוא מחמת כך להרהר בפסוקים או בדברי חז"ל, ומה שכתב הביה"ל לקמן (סי' תקפ"ב סי' ד"ה שמע) שאין לעשות מצוה במקום מטונף, היינו רק במצוה שיש בה מעשה.

ובשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' י) הוכיח ממנהגו של אביו לעסוק בבית הכסא בספרי לע"ז, שאין להתיר לעיין שם בחכמת הדקדוק.

[משנ"ב ס"ק ו]

כדי שלא יבוא לידי הרהור⁽⁵⁾.

5) ולגבי עשיית מצוות במקום מטונף, כתב בביה"ל לקמן (סי' תקפ"ב ס"ב ד"ה שמע) שלא מצונו שאסור לקיים מצוה כשגופו אינו נקי או במקום שאינו נקי, וכי אסור ללבוש טלית של ד' כנפות כשגופו או המקום אינם נקיים, ולא מצונו כן בשום מקום, ונשאר בצריך עיון. ובהמשך שם הביא את דעת המטה אפרים שהחמיר בכך משום שלא גרע מהרהור בדברי תורה, וגם שאין לעשות עבודת השם דרך בויון.

וביאר הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"כ דבר הלכה אות לו) שכונת הביה"ל היא רק לכתחילה, שצריך לדחות את קיום מצוות התורה עד שיוכל לקיימן במקום נקי, אבל לא להימנע משום כך מללבוש ציצית שמקיים מצוה בכל רגע, או מנתינת צדקה שמוזמנת לו במקום מטונף. והגר"ח קניבסקי (דרך אמונה פ"ט מהל' מעשר ציה"ל ס"ק נא) ביאר, שכונת הביה"ל לאסור רק בבית הכסא, שגרע בטינופו משאר מקומות, ולכן אסור לקיים בו מצוות. ועוד חילק בין מצוה חיובית שאסור לעשותה במקום מטונף, לבין מצוה של רשות שמותר לעשותה גם במקום מטונף.

[משנ"ב ס"ק ח]

דבקינן "והיה מתקנך קדוש" וליפא⁽⁶⁾ וכו', לקחלה חובת גברא לקחות הרהור⁽⁷⁾.

6) ולהתפלל במקום שיש שם עבודה זרה, משמע מדבריו לקמן (סי' צד ס"ק ל) שמותר.

7) ולהיכנס לבית הכיסא ולבית המרחץ מתוך הלכה שאינה פסוקה, כתב השערי תשובה (ס"ק א, על פי המבואר ביו"ד סוף סי' רמו) שמותר. ואף שבתפילה הדין הוא שיש להתפלל רק מתוך

מילואים הלכות קריאת שמע סימן פ

המשך מעמוד 226

הע' מ) שאם השקית והצינור עשויים מגומי צריך לכסותם, אבל אם הם עשויים מפלסטיק דעתו (שם הע' מא) שמן הדין אין צורך לכסותם. והגר"ח"פ שיינברג (תפילה כהלכתה פ"ב הע' נג) כתב, שלשקית העשויה מגילון יש דין עבית וצריך לכסותה, ומ"מ לגבי הצינור המוליך אליה אין להקפיד שיהיה מכוסה, כיון שאין המי רגלים עומדים בו. (12) ועל ידי בגד זה, הורה הגר"ח קניבסקי (נקיות וכבוד בתפלה תשובה עז) שמוותר לו גם ללמוד ולברך.

[משנ"ב שם]

והקבדים העליונים יהיו נקיים⁽¹³⁾.

(13) ואם התלכלך הבגד העליון, כתב לעיל (סי' עח ס"ק ג) שבקריאת שמע ושאר דברים שבקדושה צריך להחליפו או לכסותו, אבל מי שהוא באמצע תפילתו לא גזרו בו שיפסיק.

[ביה"ל ד"ה מוסב]

אָבֵל מַחֲשָׂא דְשָׂמָא זָפִים בְּנֵדָא אִין נִכּוֹן לְכַשֵּׁל בְּשָׂבִיל זֶה אֶפְלוּ תַפְלָה בְּצַבּוּר⁽¹⁴⁾.

(14) ולענין מי שעומד בין גאולה לתפילה וספק לו אם יוכל להעמיד את עצמו מלהפיח, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ט סי' כב) שישמור גאולה לתפילה ויתפלל, שכשם שאין להפסיד זמן תפילה מחמת ספק זה, כך אין להפסיק משום כך בין גאולה לתפילה.

המג"א שאף על פי כן מותר לתכחילה להניח את שניהן. ובטעם הדבר כתב המחצה"ש (ס"ק ב) שעיקר הקפידא היא בתפילין של ראש משום שיש בהן שי"ן, מה שאין כן לענין הדל"ת והי"וד שברצועות, שאינן נחשבות כאותיות, ועוד, משום שאת התפילין של יד יכול לכסות בשעה שמפיח, וכתב המשנ"ב (שם) שהפמ"ג מפקפק בדין זה.

[משנ"ב שם]

מִי שֵׁישׁ לוֹ חֲלִי שְׁמֻטְסָטֶף תְּמִיד מִיִּרְגְּלִים לְאַנְסוּי⁽¹¹⁾ וכו', יֵשׁ לְהַתִּיר לְעֲשׂוֹת לוֹ בְּגָד סָבִיב אֶבְרוֹ⁽¹²⁾.

(11) ולענין חולה שחיברו לו צינור שדרכו נטפים המי רגלים לתוך שקית (קטטר), כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' כז) וכן דעת הגר"ש אויערבך (נשמת אברהם ח"א סי' עז ס"ק ט) והגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' נה) שמוותר בדברים שבקדושה.

אכן לענין כסוי השקית והצינור, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שאם השקית והצינור עשויים מגומי חייבים לכסותם, וגם אם הם עשויים מפלסטיק שיתכן שהוא עדיף מגומי, מ"מ טוב לכסותם. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (שם) שאין צורך לכסות את השקית והצינור המחובר לה, כיון שהם נעשו לשימוש חד פעמי, וגם המי רגלים שבהם מכוסים ואין מהם ריח, ועוד שהם דומים למתכת חכוכית ואין עליהם שם של עבית (כמבואר כאן בשו"ע ס"א). דעת הגר"ש אלישיב (אשי ישראל פני

הלכות קריאת שמע סימן פד

המשך מעמוד קסז

(11) ולענות אמן על ברכה שמברכו חבירו ולא על ברכה המחויבת, כתבו הא"א (בוטשאטש, ס"א) והק"פ החיים (ס"ק יא) שמוותר בבית המרחץ, שרק אמן על ברכה המחויבת אסור, מפני שנחשב כאילו אמר את כל הברכה בפיו.

(12) דין זה הוא דוקא בברכה שאינו מחויב בה, אמנם לשמוע ברכה שחייב בה ורוצה להצאת בכך ידי חובה מדין 'שומע כעונה', כתב לעיל (סי' עה ס"ק ט) לגבי ערום, שאינו רשאי, כיון שהוא עצמו אינו יכול לברך במצב זה.

[משנ"ב שם]

יֵשׁ מִחֲמִירִין גַּם בְּבֵית אֲמָצְעֵי בְּנֵהוּ⁽¹³⁾ וכו', או בְּחֶדֶר הַפֶּלֶן בְּשָׂעָה שְׂאִין שֵׁם בְּגִי' אֲדָם צְרָמִים⁽¹⁴⁾ וכו', וְיִבְרַךְ וְיִשְׁתָּה שֵׁם מַעַט עַל־מִנְתַּ לְשִׁתּוֹת בְּמִרְחָץ⁽¹⁵⁾.

(13) ולגבי פסיקת דין בבית האמצעי של מרחץ, סתם לקמן (סי' פה ס"ק טו) שמוותר.

(14) בדין זה הביא לעיל (ס"ק ג) מחלוקת, וכאן סתם להתיר לצורך שתייה.

(15) ובדיעבד כשלא שתה כלל בחדר החיצון, כתב לקמן (סי' קעח ס"ק לט) שיצא ידי חובה ויכול לשתות במרחץ.

בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ב סי' כה) שאין להחמיר בכך כשאי אפשר באופן אחר. מאידך, הפתח הדביר (סי' צא ס"ק א) כתב שאסור. ולענין השומע ברכה מאחר ומתכוון לצאת בה ידי חובה, כתבו הבי"ח (סי' קפג) והפמ"ג (שם משב"ז ס"ק ג) שאסור לו להיות בגילוי הראש, משום שישומע כעונה.

ולענין מי ששגג והתפלל בראש מגולה, דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה שם סט"ז) שאינו צריך לחזור ולהתפלל, מאידך בשו"ת אגרות משה (שם ח"ד סי' מ אות יד) כתב שחוזר ומתפלל, כיון שעברים בבית תיפלתם מקפידים להתפלל דוקא בראש מגולה, ולכן נחשבת התפילה בראש מגולה כתועבה, וסיים שצ"ע לדינא.

[משנ"ב שם]

וְגַם בְּאַגְרֵת הַרְשָׁתוֹ נִכּוֹן שְׁלֵא לְכַתֵּב שְׁלוֹם עִם וְא"ו יָק "שְׁלָם", שְׁמַצוּי לְזָרֵק בְּאַשְׁפוֹת⁽¹⁰⁾.

(10) אך למחוק את המילה שלום, כתב לקמן (סי' פה ס"ק י) שמוותר, שאין קדושה באותיות כתיבתו.

[משנ"ב ס"ק ז]

עַל אֶחָד שְׂאֵמֵר בְּחוּץ אוּ בְּאֵינָה בֵּית שׁוֹם בְּרַקְהָ⁽¹¹⁾ וכו', אֶבֶל בְּבֵית אֲמָצְעֵי שְׂרִי לְעֲנֻת⁽¹²⁾.

הלכות קריאת שמע סימן פה

המשך מעמוד 232

ובהנהגות חכמת שלמה על השריע (סי' צג ס"ג) כתב שטעם החילוק הוא, שדוקא בתפילה יש לחוש שמא יהרהר שהרי אם יהרהר יתבטל מהתפילה, ואף אם הוא אונס, מ"מ הוא מתבטל מהתפילה ומה מועילה בכך טענת אונס, אך במרחץ הרי יזהר לא להרהר, ואם יהרהר

הלכה פסוקה, ביאר השר"ך (יריד שם ס"ק כח) שהחילוק הוא שבתפילה אם יהיה ליבו טרוד בהלכה, לא יכוון בתפילה, ואף אם ינסה להכריח את עצמו לכון, זה עצמו יפריע לו לכון כי יהיה טרוד בכך שצריך להסיר את מחשבותיו מליבו.